

обетшал и пришел в негодность». В связи с чем религиозное общество просило разрешить постройку нового здания церкви [4, л. 151]. Рассмотрев представленные документы, Гомельский облисполком направил представление в Совет по делам религий при СМ СССР, в котором сообщил о своем согласии на строительство в г.п. Лоев нового здания церкви по улице Кооперативная, 13 [4, л. 193].

Постановлением Совета по делам религий при Совете Министров СССР от 28 июня 1990 г. религиозному обществу русской православной церкви в г.п. Лоев разрешено строительство нового культового здания взамен старого, пришедшего в ветхое состояние [4, л. 199].

Источники и литература:

1. Гарады і вёскі Беларусі: Энцыклапедыя. Т. 2, кн. 2. Гомельская вобласць / С.В. Марцэлеў; Рэдкал.: Г.П. Пашкоў (гал. рэд.) і інш. – Мн.: Беларуская энцыклапедыя, 2005. – 520 с.: іл.
2. Государственный архив Гомельской области (далее ГАГом). – Ф. 924. Оп. 1. Д. 2.
3. ГАГом. – Ф. 509. Оп. 1. Д. 258.
4. ГАГом. – Ф. 1354. Оп. 5. Д. 49.
5. Слесарев А. Основатель «Серафимо-Геннадиевской» ветви катакомбной церкви «схимитрополит» Геннадий (Секач) // *Сектоведение*. – 2012. – Том 2, с. 112–147.
6. ГАГом. – Ф. 3441. Оп. 2. Д. 14.
7. ГАГом. – Ф. 3441. Оп. 2. Д. 20.
8. ГАГом. – Ф. 1354. Оп. 5. Д. 83.
9. ГАГом. – Ф. 1354. Оп. 5. Д. 102.

Землеволодіння родини Милорадовичів на території Білорусі

Коваленко О.О., к.і.н., Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, Чернігів, Україна

Сербський за походженням козацько-старшинський рід Милорадовичів, nobілітований царським урядом наприкінці XVIII ст., залишив помітний слід увітчизняній історії. Його представники здобули численні маєтності на Лівобережній Україні й за допомогою вдалих шлюбних стратегій увійшли до складу соціально-політичної еліти Російської імперії [1, с. 130–148; 2, с. 513–546].

Фамільне гніздо чернігівської гілки родини Милорадовичів знаходилося у стародавньому містечку Любечі, який разом з навколишніми селами, угіддями і «перевозом» через Дніпро вони успадкували від нащадків знаменитого чернігівського полковника і наказного гетьмана Лівобережної України П. Полуботка [3, с. 9–10]. Завершеного вигляду фамільній садибі надав граф, генерал-лейтенант, відомий громадський діяч та історик Г.О. Милорадович (1839–1905), який зупинив парцеляцію родинного земельного фонду і зосередив у своїх руках у Любечі та на його околицях близько 3,2 тис. десятин [4]. Ще майже 4,6 тис. десятин землі належали Г.О. Милорадовичу в інших місцевостях Чернігівського та Городнянського повітів Чернігівської губернії [5, с. 7].

Проте на цьому він не зупинився і на початку ХХ ст. придбав маєтки Комаровичі та Головчиці у сусідньому Мозирському повіті Мінської губернії (загалом понад 10 тис. десятин землі) разом з боргом попереднього власника Віленському земельному банку, що становив майже 30 тис. крб. Щоправда, маєток у Головчицях (близько 4 тис. десятин) Г.О. Милорадович невдовзі продав. Цікаво, що посередником у цих трансакціях була довірена особа Г.О. Милорадовича любецький священник о. Микола Нагорський [6, арк. 267 зв. – 268]. Вочевидь Г.О. Милорадович відчув сприятливу кон'юнктуру на земельному ринку, адже саме тоді ціни на землю в регіоні почали суттєво зростати. «Главным богатством Припятского Полесья, – зауважив сучасник, – являются реки и леса [...]. Что же касается болот, то они в настоящее время осушены путем проведения каналов, и ценность земель [...] вследствие этого сильно поднялась» [7, с. 392–393].

Польська письменниця і етнограф Е. Дмаховська (1864–1919), яка походила зі шляхетської родини Єленських – колишніх власників Комаровичів, у 1891 р. опублікувала у варшавському географічно-етнографічному місячнику «Вісла» великий нарис про свою малу Батьківщину, який дозволяє скласти досить повне уявлення про маєток, який придбав Г.О. Милорадович, природне становище та повсякденне життя місцевих мешканців [8]. На її думку, тамтешні «маєтки безперечно мають світле майбутнє: достатня кількість землі, часом досить врожайної, незліченні простори луків та лісів – усе це, за умови праці й наявності капіталу, могло б колись приносити високі прибутки». На заваді подальшого розвитку краю, як зазначила Е. Дмаховська (Єленська), постає «поганий стан шляхів, влітку піски, а восени й навесні непрохідна багнюка, що призводить ще й до того, що місцеві мешканці живуть виключно для себе і самі з собою». Щоправда, ця ізоляція від зовнішнього світу була почасти зруйнована після прокладання залізниці Гомель – Пінськ, яка пройшла на відстані 35 км від Комаровичів [8, с. 291–293].

Відомо, що Г.О. Милорадович збирався провести у Комаровичах меліоративні роботи, впорядкувати лісове господарство і модернізувати занедбаний винокурний завод. Е. Дмаховська (Єленська) зазначила, що маєток у Комаровичах традиційно спеціалізувався на виробництві горілки: «Земля піщана і легка якнайкраще продукує картоплю, [...] а фабрикація горілки дає значний прибуток» [8, с. 269]. Проте передчасна смерть не дозволила Г.О. Милорадовичу реалізувати цей задум. Відтак маєток у Комаровичах перейшов у власність його сина графа О.Г. Милорадовича (1886–1952). Наразі бракує інформації про його господарську діяльність, але збереглися документи, які засвідчують перебування О.Г. Милорадовича на посаді Борисівського повітового предводителя дворянства Мінської губернії у 1913–1914 рр. [9, арк. 1 зв. – 2, 3 зв. – 4; 10, арк. 2]. Подальші архівні пошуки дозволять більш детально відтворити господарську та громадсько-політичну діяльність представників родини Милорадовичів на теренах Білорусі.

Джерела та література:

1. Милорадович Г.А. Родословная книга Черниговского дворянства. – Чернигов, 1901. – Т. II. Ч. 6.
2. Модзалевский В.Л. Малороссийский родословник. – Киев, 1912. – Т. 3.

3. Милорадович Г.А. Любеч и его святыня. – СПб., 1905.
4. Коваленко О. Садибно-парковий комплекс родини Милорадовичів у Любечі // Палацово-паркові комплекси України: охорона, збереження та використання: Науковий збірник. – Київ, 2016. – С. 221–227.
5. Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В. Тарновського, інв. № АЛ 19 – 2/2/506.
6. Державний архів Чернігівської області, ф. 679, оп. 3, од. зб. 27.
7. Россия: Полное географическое описание нашего Отечества / [под ред. В.П. Семенова]. – Мн., 2006 (репринтное издание). – Т. 9. Верхнее Поднепровье и Белоруссия.
8. Jeleńska E. Wieś Komarówicze w powiecie Mozyrskim // Wisła: Miesięcznik geograficzno-etnograficzny. – Warszawa, 1891. – Т. V. S. 290–331, 479–520.
9. Російський державний історичний архів, ф. 796, оп. 438, од. зб. 395.
10. Інститут рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського НАН України, ф. III, спр. 33242.

«Святой революции»: новые факты к биографии Д.А. Лизогуба

Миден Э.Л., Черниговский национальный педагогический университет имени Т.Г. Шевченко, Чернигов, Украина

Дмитрий Андреевич Лизогуб вошел в историю как революционер-народник, «святой революции». Он финансировал политический террор в Российской империи 1870-х гг., но ни разу не принимал участия в самих террористических актах. Причиной тому служило убеждение Д.А. Лизогуба, что только активными действиями есть возможность добиться лучшего будущего, социально справедливого.

Потомок известного украинского казацко-старшинского рода Д.А. Лизогуб родился 29 июля 1849 г. в Седневе (Черниговская губерния) в семье Андрея Ивановича Лизогуба и Надежды Дмитриевны, урожденной Дунин-Борковский. Имел двух братьев – Илью (1846 г.р.) [9, с. 143] и Федора (между 1859 [2] и 1863 г.р. [6, с. 180]).

Детство Д.А. Лизогуба прошло в Седневском имении дяди, Ильи Ивановича Лизогуба, который, не имея собственных детей, пригласил переехать в Седнев семью младшего брата Андрея. И.И. Лизогуб создал надлежащие условия для всестороннего развития своих племянников. Воспитанием детей занимался гувернер-француз [13, с. 498], поэтому первым языком, которым овладели сыновья Андрея Ивановича, стал именно французский. Интересные воспоминания о детстве Д.А. Лизогуба оставил Л.М. Жемчужников, который гостил в седневском имении Лизогубов в 1854–1855 гг.: «У Андрея Ивановича было два сына: Илья и Дмитрий. Дмитрий тогда еще был крошка, мне очень нравился, часто меня навещал; и я всегда готовили ему какое-нибудь лакомство. Митя, бывало, стоит около меня, долго смотрит, как я рисую. Лизогубы узнали, что Митя повадился меня посещать и получать гостинцы, сказали ему, что нехорошо просить, и взяли с него слово, что просить он не будет. Приходит Митя, я рисую. Митя переминается с ноги на ногу и, наконец, говорит: «Лёва, а Митя не просит». «Ах, какой милый Митя, – ответил я, – вот за то, что он не просит, я ему дам гостинцы» [4, с. 162].